

TEMA 10: ALTRES TEMES

TÍTOL: **REUNIONS EN DOMICILIS PARTICULARS ELS ANYS 50:
EL CONCLAVE MUSICAL.****UNA ALTRA FORMA DE FRUIR LES REPRESENTACIONS
WAGNERIANES**AUTOR: *Francesc Gironella Estorch*

*Gràcies al nostre soci en Francesc Gironella, que va informar-nos de l'existència del grup anomenat **CONCLAVE MUSICAL** del qual va formar part el seu pare, i va tenir la brillant idea de contactar amb el fill d'en Joan Colomines, fundador de l'esmentat grup, vàrem poder descobrir i gaudir un solejat dissabte de març, en el domicili de Jordi Colomines a Llavaneres, de les vivències del **CONCLAVE MUSICAL**.*

Un silenci gairebé místic plana a la sala d'estar i les mirades furtives contemplen de tant en tant el petit decorat de l'òpera de Wagner que omple amb la seva grandiositat figurada aquella estança. Són els sis membres del **Conclave Musical** que escolten devots la música i, alhora, tenen el decorat en el teatret que presenta fidelment allò que el músic va dissenyar. El dibuixant i pintor Lluís Victori, membre del **Conclave Musical**, s'ha encarregat de fer els decorats per a donar més versemblança a la sessió programada per a aquell dissabte a la tarda, un de tants, que el grup frueix, aquesta vegada amb la gran epopeia de la humanitat que concebé Wagner.

Els sis amics, melòmans fins al moll de l'os, es constituïren al cap dels anys en el **Conclave Musical**, beneït nom que els definia en les seves aficions artístiques, especialment les musicals. Eren en Lluís Victori i Elias, en Josep Monserrat, en Lluís Millet, en Josep Gironella, el doctor Joan Colomines i en Lluís Sorribes. Els quatre primers eren amics de joventut i s'havien conegut al Palau de la Música Catalana cap als anys 1930. I durant els anys 50 i 60 del segle XX, ja madurs, assaborien la música, generalment a casa del doctor Colomines. Ara ho feien en discos: inicialment amb els discos de curta durada, que eren els usuals en el mercat, i por després ja en discos *long play* o de llarga durada, de molt millor qualitat musical.

En aquells anys 1950 i 1960, quan els concerts públics no abundaven, era preferible escoltar les grans obres de tots els temps en cercle privat. I això era el que feia el **Conclave Musical**, moltes vegades ampliat amb altres amics que

*Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com*

s'afegien a les sessions dels caps de setmana. La música l'aportaven els discos "long play" tocats en un aparell "Thorens", un reproductor de la màxima categoria, importat de Suïssa.

En Josep Gironella, cap de compres de la filial espanyola de la firma francesa Lorilleux, fabricant de tintes d'impremta d'abast mundial, amb la col·laboració de l'agent de duanes amb qui tractava, home molt espavilat, havia aconseguit importar el tocadiscos Thorens de gran qualitat de reproducció i que serví al **Conclave Musical** durant força anys. Era un luxe que pocs podien tenir en aquells anys de penúria del país.

I el teatret esmentat comptava amb els decorats elaborats per en Lluís Victori, no sols de gran part de les òperes de Wagner, sinó també del Fidelio de Beethoven, de l'Orfeo i Euridice de Glück, del Freischützs de Weber i altres òperes. Cal esmentar també tota la música simfònica i de cambra en discos *long play* dels gran autors de totes les èpoques, si bé amb el regnat indiscutible dels segles XVIII i XIX.

Van ser uns anys de brillantor artística, sobretot musical, per al **Conclave Musical**. Més tard, també hi hagueren sessions de literatura a càrrec de joves escriptors catalans, estudis històrics, aferrissades discussions sobre obres i interpretacions de música de cambra i orquestrals, sobre la situació política del país i molts altres temes que bullien en els caps d'aquells homes que tenien encarrilada la seva vida professional i que es delien per uns canvis de política que no arribaven mai perquè el dictador va tenir una vida massa llarga. Per això mateix, el grupet es va tancar en ell mateix per a oblidar-se de situacions desagradables del país i gaudir més i més de l'art en totes les seves manifestacions. En Lluís Victori, com a pintor mostrava als seus companys la seva visió exquisida i sensible de la Garrotxa, d'indrets menys coneguts de Catalunya, i cap al final de la seva vida, d'altres països d'Europa en uns quants viatges que va fer-hi, acompanyat sempre de la seva muller fidel i discreta.

Evidentment, no es pot escoltar Wagner si no és en la seva totalitat (paraula, música, escenografia) i això, els membres del **Conclave Musical** ho tenien molt clar. I en la cambra d'un pis ho complien ben satisfactòriament. I no tan sols amb Wagner. Durant molt de temps, el Divendres Sant aquell pis s'omplia amb una quarantena d'amics per a escoltar la Passió segons Sant Mateu, de

Johann Sebastian Bach. Una fita remarcable en unes èpoques tristes, obscures, ansioses de canvis polítics.

Fins a quin punt els membres del **Conclave Musical** valoraven les sessions que es feien a la casa del doctor Colomines, com passaven hores i hores immersos en la música més exquisida, fos de Wagner o de Debussy o de Beethoven, m'ha estat recordat per un text del pròleg del llibre "Mi vida con Wagner", obra del director d'orquestra de moda actualment, Christian Thielemann: *Vinga, surt a fora d'una vegada, amb el bon temps de fa!, deia la meva àvia. No, deixeu-me en pau. Què era el bon temps comparat amb el viatge de Sigfried pel Rin en el Capvespre dels déus!* (Segons que explica, en Thielemann no tenia aleshores més de deu anys). Per què els membres del **Conclave Musical** havien d'anar a prendre el sol pel carrer d'Aragó si ja tenien el sol enlluernador del *Sigfried* o dels *Mestres cantaires de Nüremberg* a l'abast de la mà?

Amb els discos de llarga durada (els *long play*) arribaven les gravacions enlluernadores de les grans orquestres i dels directors de primeríssima fila que permetien assaborir amb una qualitat espectacular les grans obres. Mai com aleshores no s'havien pogut sentir amb tanta fidelitat. Havia començat el gran canvi musical que ens ha portat fins a la música, l'òpera, el ballet vistos en directe des del Teatre Bolshoi des del Metropolitan Opera House o des del Covent Garden gràcies a les retransmissions que determinats cinemes de Barcelona i molts altres cinemes de tot el món fan amb l'espectacularitat de les gran pantalles i un so esplèndid. Hem de ser conscients de la revolució que, amb cinquanta anys, han sofert els discos, els DVD, les retransmissions en directe des de tot el món. I tot va començar en aquells anys del **Conclave Musical**, reclosos en un pis de Barcelona. Evidentment, hi havia molts altres grups a Barcelona que gaudien dels mateixos avenços, mentre el Gran Teatre del Liceu o el Palau de la Música feien mans i mànegues per a oferir-hi òperes o concerts amb certa dignitat moltes vegades no assolida

Ignoro si els membres del **Conclave Musical** conegueren a fons la vida i els pensaments de Lluís II, que tant va protegir Wagner. Els nostres anys 1940 fins al 1970, tan obscurs, tan tancats a la rica evolució cultural d'Europa, impedièren l'entrada a Espanya de les novetats cultes i més aviat es vivia una vida pobre i

arrelada en un passat que no era precisament brillant. Segurament els membres del **Conclave Musical** es dedicaven més a analitzar les obres i les interpretacions dels grups musicals que no pas a informar-se de la vida i evolucions dels autors. El que sí feien era discutir aferrissadament sobre l'interès o no de les peces musicals, sobre les interpretacions i sobre l'evolució de determinats instrumentistes de casa que havien d'obrir-se camí a Europa, ja que la vida musical al Espanya era migradíssima

Wagner va ser un tema constant entre els membres del **Conclave Musical**. Aquella figura gegantina que revolucionà la música de la segona meitat del segle XIX i que obri la porta als grans canvis musicals que s'esdevingueren a principis del segle XX, calia fruit-la en la seva integritat, és a dir, música, escenografia, cantants i l'aportació dels espectadors que eren cridats a ser participants de l'espectacle total que havia confegit Wagner. Christian Thielemann, escriu: *el públic operístic constitueix l'opinió pública del futur. Treure una població dels seus senzills interessos quotidians per a predisposar-la a la reflexió i a la percepció del més enlairat i el més íntim que l'ànima humana pot assolir, és la tasca de l'art. En aquesta tasca el què és tan important com el cóm, i el cóm tan important com el què. Per a Wagner el text poètic és la llavor que engendra (masculí, per tant) i la música l'element que infant (per tant, femení). La música és l'alè que anima el llenguatge per tal que es mogui per ell mateix.* Doncs Wagner va saber recloure els membres del **Conclave Musical** a casa del doctor Colomines i a altres cases del grup per a fruit de la seva música.

Recordem que Nietzsche proclamava l'imperi de la música en ella mateixa, sense necessitat de cap acompanyant com podria ser el llenguatge: *Amb el llenguatge és impossible assolir exhaustivament el simbolisme universal de la música perquè aquesta es refereix simbòlicament a la contradicció primordial i al dolor primordial existents en el cor del u primordial i, per tant, simbolitza una esfera que està per damunt i abans de tota aparença. Sempre que el llenguatge tracta d'imitar la música, sempre queda en un contacte extern amb ella, el seu sentit més profund no ens el pot apropar ni un sol pas amb tota l'eloqüència lírica. (El nacimiento de la tragedia, traducció d'A. Sánchez Pascual, Alianza, Madrid, 1979, p. 72).*

Evidentment, Wagner va saber agermanar sàviament música i paraula, en una simbiosi poc freqüent entre els músics, i també va saber concebre l'escenografia adequada en el seu temps per a representar tota la globalitat de la tragèdia que ell ens portava, símbol de la lluita pel poder que sempre ha arrossegat la humanitat.

El Parsifal era un capítol a part. Celebració solemne, cant i música excepcionals, tarda completa en les quatre llargues hores del drama que s'hi explica. I aquí, Wagner ho fa de manera totalment diferent del que havia confegit en l'Anell. Com bé remarca Thielemann *“Parsifal no té una instrumentació “sorollosa”, amb prou feines hi ha efectes estridents, d'aquí que àdhuc allò solemne soni més mesurat que pompós. I aquest és l'art més elevat: encertar la mesura justa. No quedar-se paralitzat en el sagrat amb els **tempi** lent, fer que el vell Gurnemanz en el primer acte narri i no psalmodii...”*

Em plau evocar les vivències de joventut, entre els meus 12 i 25 anys, i fins i tot abans, perquè començava a descobrir un món extraordinàriament ric en comparació al que vivia entre els familiars, amics, veïns, etc. A tall de mera anècdota, referiré que pels volts dels 12 anys em vaig pagar l'entrada general al quart pis del Liceu per a sentir el Lohengrin cantat per Victòria dels Angels. Van ser els primer diners que m'havia guanyat en un treball mig intel·lectual. Recordaré sempre la impressió que em produí veure la gran soprano en un escenari. Havia tingut la sort que el meu pare m'havia introduït en la música clàssica des de petit: jo l'acompanyava els diumenges al matí als concerts que ofería l'Orquestra Municipal de Barcelona, dirigida per Eduard Toldrà que portà a terme una encomiable labor durant els anys 40 i 50 del segle passat.

Els membres del **Conclave Musical**, units pel fervor musical eren personalitats molt diverses. En Lluís Millet i la seva muller, Teresa Tolosa, vivien immersos en la música, la seva art preferida. Ell era home apassionat, defensor dels seus gustos fins al màxim, que potser no escoltava gaire les opinions dels seus companys perquè li valien els criteris propis, sempre molt encertats. Tenia un càrrec destacat en una important empresa de matèries primeres del ram tèxtil i vivia una vida confortable. La seva dona fruïa molt de la música, però era persona molt discreta que parlava poc i deixava que el seu marit portés la veu cantant en les discussions del grup.

En Josep Monserrat, també ben instal·lat professionalment en el ram tèxtil, tocava una mica el piano i es delectava en les obres de Beethoven, Mozart, Schubert i tants altres. La seva muller no participava tant de les aficions del seu marit, però era una persona molt amable i prudent.

El pintor i dibuixant Lluís Victori dedicava les seves hores lliures al seu art que anava gaudint progressivament de reconeixement a nivell local. Va ser durant anys empleat en un banc català que, en vendre's a un Banc d'àmbit estatal, portaren a en Lluís Victori a abandonar-lo. La seva situació econòmica passà moments difícils fins que en Josep Gironella el feu entrar en l'empresa en la qual aquest treballava i li assegurava una situació econòmica més segura. Eren anys difícils per a tothom i tenir una feina fixa ja era molt. La seva muller, Francesca Companys, era també una persona amb cultura i amant de la música, que acompanyava el seu marit arreu, oferint els dos la clàssica imatge del matrimoni fidel i ben avingut.

En Lluís Victori mostrava en els seus dibuixos i pintures figuratius tota la gamma de sensibilitats que portava a dins, sempre des del vessant del naturalisme matisat per la paleta delicada de colors de poca brillantor, provocada, diuen, per un defecte de visió innat. En qualsevol cas, la seva obra, molt extensa, excel·leix per la gran correcció de formes.

En Josep Gironella, el meu pare, formava part, des de l'inici del grup dels quatre amics de joventut: Lluís Millet, Josep Monserrat i Lluís Victori. Eren decididament fidels a la gran música i, com ell m'explicava, quan pels anys 20 i 30 del segle XX es programava una obra de Txaikovsky, per exemple, abandonaven la sala en començar a interpretar-se. Radicals fins a la medul·la. El meu pare treballà gairebé sempre a l'empresa francesa Lorilleux com a comptable, però alhora s'havia forjat una cultura sòlida gràcies a la lectura de moltes obres fonamentals. La meva mare, Ramona Estorch, fou la companya fidel que seguí arreu el meu pare, tot i que ni la música, ni la lectura fossin les seves aficions principals. El meu pare era discret i participava en les converses del **Conclave Musical** des d'un segon terme, tot i que tenia uns criteris clars sobre la música bona que escoltava amb l'assiduitat relativa que era permesa en aquells anys de pobresa.

En Josep Colomines arribà al **Conclave Musical** uns anys més tard i justament perquè es casà amb la germana de la Francesca Companys, dona d'en Lluís Victori. Era uns anys més jove que els membres abans esmentats, i va acabar els estudis de medicina poc temps després de conèixer el **Conclave Musical**. Seria a finals del anys 40. L'evolució cultural del doctor Colomines fou admirable, al meu entendre, perquè de no saber res de música, ni gaire de literatura, va fer la carrera de Filosofia i Lletres, va començar a escriure poemes, organitzà trobades literàries a casa seva i, per descomptat, va integrar-se entusiasmat en el **Conclave Musical**. Fou persona de múltiples interessos i evolucionà cap al món de la política catalana i catalanista amb l'adveniment de la democràcia. Per desgràcia, va perdre la seva dona bastant aviat i quan el darrer dels seus fills era encara ben jove.

Alguns anys més tard s'hi afegiren en Lluís Sorribes i la seva muller, persones d'una gran senzillesa, però exquisidament sensibles. I en aquella època, justament, en Lluís Sorribes va abandonar la feina en una empresa de fabricava claus, i va crear una escola per a infants que li aportà, a ell i a la seva dona, tota la riquesa de facilitar el creixement més profund dels nois i noies. I ell, a més, enviava cada Nadal un exquisit poema de felicitació.

Eren esplèndids els comentaris que els membres del **Conclave Musical** feien a la sortida dels concerts del Palau de la Música els divendres a la nit, que l'Eduard Toldrà oferia amb tot l'entusiasme amb la seva Orquestra Municipal. En Lluís Millet, per exemple era un home apassionat que exposava els seus arguments amb llargues expressions, mentre en Lluís Victori o el meu pare, Josep Gironella es mostraven molt més continguts en les seves valoracions. El doctor Colomines, anava entrant en el món artístic i musical perquè era bastant més jove que els altres. Per a mi, cada concert era una classe de vida musical, de literatura de primer ordre, de sensibilitat exquisida entorn de les figures artístiques que han regnat en la vida de tots nosaltres. La meva joventut només em permetia escoltar-los devotament mentre pujàvem lentament pel carrer Roger de Llúria o Girona assaborint les peces que havíem escoltat.

Un diumenge a la tarda vaig anar sol al Liceu a sentir el Tanhäuser. Jo deuria tenir uns 18 anys. En un entreacte em vaig trobar amb el senyor Millet i la seva esposa. La meva avaluació de la representació deuria ser bastant

desencertada perquè el senyor Millet em remarcà que hi faltaven assajos per a assolir els nivells desitjables. Vaig callar i vaig entendre que la música té unes exigències que jo encara desconeixia.

El **Conclave Musical** ha estat una història de llargs anys farcida d'esdeveniments d'amistat, de fruïció compartida de la música, de respectuosa estima dels valors de cadascú. I el més segur és que els membres del **Conclave Musical** es van divertir molt.